

WSPÓŁCZESNE MAPY POWIATÓW W ŚWIETLE OPINII I OCZEKIWAŃ UŻYTKOWNIKÓW*

Jacek Górski

Instytut Kartografii, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Streszczenie. Mapy powiatów stanowią jeden z rodzajów popularnych wydawnictw kartograficznych. Są one powszechnie dostępne, przeznaczone przeważnie dla turystów; skala mieści się zwykle w przedziale 1:50 000–1:120 000. Ponieważ są to opracowania niestandardyzowane, uwagi i poglądy użytkowników mogą być przydatną wskazówką przy redagowaniu mapy. Sposobem poznania ich opinii są badania ankietowe. Kwestionariusz obejmował zagadnienia dotyczące ogólnych cech mapy, warunków korzystania, skali, zakresu treści, kartonów, części opisowej z dodatkowymi składnikami oraz kompozycji. Artykuł przedstawia opinie respondentów (na przykład za najważniejszą uznano tematykę komunikacyjno-turystyczną) z podsumowaniem ilościowym.

Słowa kluczowe: mapa powiatu, redakcja map, użytkownicy map

CHARAKTER MAP POWIATÓW

Wśród publikacji kartograficznych przeznaczonych do powszechnego użytku obecnych na polskim rynku wydawniczym znajdują się mapy powiatów. Impulsem do rozwoju tego rodzaju map stała się zmiana podziału administracyjnego Polski, wprowadzona 1 stycznia 1999, której znaczącym elementem był powrót do struktury trzystopniowej – przywrócono powiaty. Można przyjąć, że typowymi cechami wyróżniającymi rozważane mapy są – oprócz oczywistego dostosowania zasięgu opracowania do obszaru powiatu – skala (rzadko wykraczająca poza przedział od 1:50 000 do 1:120 000) i silniej lub słabiej przejawiające się dostosowanie do celów turystycznych, często zaakcentowane w tytule mapy. Ogólnie należy jednak zastrzec, że są to opracowania niesformalizowane (można mówić jedynie o stylach redakcyjnych wypracowywanych przez poszczególnych wydawców), co sprawia, że łatwo zauważyć różnice w zakresie doboru składników treści oraz ich uogólnienia i prezentacji, a także dodatkowych komponentów, np. kartonów i informacji opisowych oraz kompozycji całości [Górski 2006].

*Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2009–2010 jako projekt badawczy.

Adres do korespondencji – Corresponding author: Jacek Górski, Instytut Geodezji, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, ul. Oczapowskiego 1, 10-719 Olsztyn, e-mail: jastagor@moskit.uwm.edu.pl

Możliwość swobodnego kształtowania merytorycznego i formalnego charakteru mapy okazuje się pewnym wyzwaniem. Pomijając niewątpliwe, fundamentalne znaczenie doświadczenia i wycucia redaktora, na efekt pracy mogą wpływać zalecenia zleceniodawcy (w przypadku map powiatów najczęściej starostwa). Istotna jest trafność modelowania oczekiwań odbiorców mapy [Dent i in. 2009], które – jak należy przewidywać – są znacznie zróżnicowane, gdyż mapa nie jest adresowana do wąskiej, wyspecjalizowanej grupy.

Przydatną wskazówką przy tworzeniu założeń redakcyjnych mogą być uwagi i sugestie wyrażane przez ewentualnych użytkowników map. Sposobem poznania ich opinii są badania ankietowe. Prezentowana praca przedstawia wyjściowe ustalenia dotyczące sposobu przeprowadzenia ankiety, specyficzne cechy kwestionariusza oraz zagadnienia w nim ujęte. Podsumowanie odpowiedzi respondentów obejmuje opisową charakterystykę wyników oraz ocenę ilościową i prowadzi do wskazania oczekiwanych cech map powiatów, przede wszystkim najistotniejszych elementów ich treści.

KONCEPCJA I ZAKRES BADAŃ ANKIETOWYCH

Aby respondenci mogli dokonać świadomego wyboru i udzielić wartościowych wypowiedzi, przedmiot ankiety nie może być dla nich pojęciem abstrakcyjnym. Należy zakładać, że nie wszyscy mieli okazję korzystać z map powiatów czy choćby spotkać się z nimi. W związku z tym niezbędnym warunkiem wstępnym było zadbanie o to, by ankietowani posiadali pewną wiedzę o cechach i zróżnicowaniu analizowanych map.

Przed przystąpieniem do udzielania odpowiedzi respondenci zapoznawali się z zestawem przykładowych map powiatów, a sama ankieta obejmowała dwa odrębne działy. Pierwsza część formularza odgrywała rolę pomocniczą, odnosiła się bezpośrednio do przeglądanych map i służyła odnotowaniu poczynionych spostrzeżeń. Zasadniczym zadaniem ankietowanych było wypełnienie drugiej części, której pozycje dotyczyły podstawowych cech mapy powiatu (przede wszystkim treści), a więc rozstrzygnięcie kwestii pożądanego charakteru opracowania.

Zestaw map udostępnionych respondentom obejmował siedem pozycji. Przykłady zostały dobrane z myślą o jak najpełniejszym odzwierciedleniu różnorodności map powiatów; ich liczbę ograniczono w celu uniknięcia znużenia uczestników nadmiarem materiałów. Wybrane mapy obrazowały znaczną rozpiętość skal (od 1:50 000 do około 1:140 000) i formatów (od 45 × 63 do 70 × 100 cm), różnice w szczegółowości treści ogólnogeograficznej (np. liczba kategorii dróg, stopień generalizacji terenów zabudowanych i fizjografii) oraz poziom rozwinięcia składników tematycznych (prezentowanych głównie za pomocą sygnatur punktowych – od kilku do blisko 50). W zestawie znalazły się mapy niejednakowe pod względem szaty graficznej (np. wyróżniające się agresywną kolorystyką, zdobione winietkami i herbami) oraz elementów uzupełniających zasadnicze przedstawienie kartograficzne – kartonów prezentujących lokalizację powiatu, wybrane miejscowości i obiekty, a także zdjęć, opisów i zestawień dotyczących powiatu jako całości, gmin i atrakcji turystycznych. Każda mapa pochodziła z innego wydawnictwa.

Pierwsza część ankiety została uformowana w postaci tabeli, która służyła respondentom do wyrażania opinii na temat przykładowych map powiatów. Kolumny były przyporządkowane poszczególnym mapom, a w wierszach znajdowały się zagadnienia mające ukierunkować i usprawnić analizę przeglądanych publikacji. Ankietowani byli proszeni o zapisanie pierwszego wrażenia, które odnieśli po spojrzeniu na mapę, następnie mieli

zwrócić uwagę na wielkość i format arkusza, kompozycję, czytelność, znaki umowne, treść topograficzną i tematyczną oraz informacje opisowe, a ostatecznie sformułować ogólną ocenę mapy.

Analiza przykładowych map stanowiła podstawę drugiej części ankiety, która została zatytułowana: Jak powinna wyglądać mapa powiatu? Które właściwości są najważniejsze? Pytania były typu otwartego, ale większość z nich zawierała pomocnicze elementy, np. wyliczenie przykładowych składników danego działu tematycznego mapy; forma kwestionariusza umożliwiała zaznaczanie wybranych pozycji. Respondenci byli zachęceni do niepoprzestawania na stwierdzeniach „tak/nie”, lecz udzielania krótkich odpowiedzi opisowych, zamieszczania uzasadnień, uwag i propozycji wykraczających poza treści zawarte w pytaniu. Wstępne zagadnienia poruszane w ankiecie odnosiły się do spodziewanych odbiorców i warunków korzystania z mapy oraz skali opracowania. Najobszerniejszy fragment, rozdzielony na kilkanaście podpunktów, dotyczył składników treści, z uwypukleniem kwestii ich prezentacji kartograficznej. Kolejne pytania wiązały się z ewentualnymi kartonami towarzyszącymi głównemu rysunkowi mapy oraz elementami części opisowej i innymi dodatkami. Formularz zamykało zagadnienie ogólnej kompozycji mapy. Szczegółowe wyliczenie pytań znajduje się poniżej, ponieważ wypowiedzi zawarte w tej części ankiety posłużyły do wyciągnięcia wniosków będących przedmiotem następnego rozdziału.

POSTAWA RESPONDENTÓW I CHARAKTERYSTYKA ODPOWIEDZI

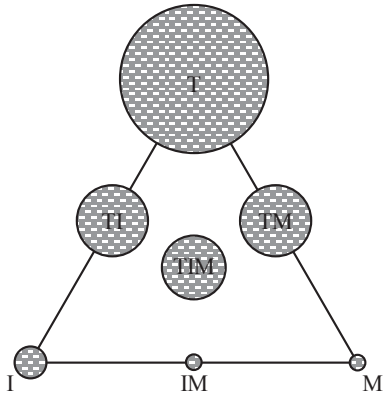
Materiał do badań stanowiło 148 wypełnionych kwestionariuszy. Respondentami byli studenci starszych lat (po zajęciach z przedmiotu kartografia) kierunku geodezja i kartografia na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie: V roku jednolitych studiów magisterskich, III roku studiów I stopnia oraz I roku studiów II stopnia. Można zatem przyjąć, że ankietowani stanowili grupę kwalifikowanych użytkowników map. Ponieważ nie zarysowały się prawidłowości wyróżniające zbiory odpowiedzi udzielonych przez poszczególne roczniki, wnioski z analizy zostały przedstawione łącznie.

Wypowiedzi ankietowe można pod względem merytorycznym podzielić na dwie grupy. Większość (65%) stanowiły arkusze wypełnione dłuższymi zdaniami, z komentarzami towarzyszącymi wielu pozycjom (nawet na dodatkowej kartce). Pojawiały się w nich na przykład kategorię formy twierdzącej odpowiedzi („jak najbardziej”, „oczywiście”), nawiązania do przykładowych map i własne propozycje respondentów. W pozostałych kwestionariuszach (35%) dominowały wpisy jednowyrazowe, odhaczenia lub zakreślenia wybranych pozycji, z nielicznymi uwagami.

Do ilościowego podsumowania opisowych odpowiedzi na pytania o rozstrzygnięcie niezbędne były pewne uogólnienia. Po przeanalizowaniu treści ankiet okazała się możliwa kwalifikacja wpisów do trzech kategorii: twierdzące, twierdzące z zastrzeżeniami i przeczące. Ponieważ wyraźnie akcentowanym zadaniem ankietowanych było wskazywanie pożądaných cech mapy, pozostawienie niewypełnionej pozycji traktowano jako odpowiedź negatywną – brak wyrażenia poparcia w danej kwestii.

Wyjściowym zadaniem przy redagowaniu mapy jest określenie jej przeznaczenia i przewidywanego sposobu wykorzystania. Pierwsze pytanie zmierzało do ustalenia, czym potrzebom przede wszystkim powinna odpowiadać mapa powiatu. Wśród przy-

puszczalnych użytkowników respondenci zdecydowanie (58%) widzieli turystów (w pełnym znaczeniu tego pojęcia – zwiedzających oraz innych przyjezdnych), zauważając, że mapa może zachęcać do odwiedzenia powiatu i spełniać funkcję promocyjną. Jednakowe poparcie (po 13,5%) przypadło poglądom, że mapy mogą służyć turystom i stałym mieszkańcom lub turystom i inwestorom. Nieznacznie mniej osób (11%) opowiedziało się za dążeniem do usatysfakcjonowania wszystkich rozważanych odbiorców. Pozostałe odpowiedzi miały marginalne znaczenie (rys. 1) – wybrało je łącznie zaledwie 4% ankietowanych.

Rys. 1. Przypuszczalni użytkownicy map: T – turyści, I – inwestorzy, M – mieszkańcy (1 głos = 3 mm²)

Fig. 1. The presumable users of maps: T – tourists, I – investors, M – inhabitants (1 vote = 3 sq. mm)

W kwestii warunków posługiwania się mapą ankietowani wyraźnie (78%) wskazali wykorzystanie do orientacji bezpośrednio w terenie, często rozwijając spontanicznie myśl na temat dogodnego formatu (niezbyt dużego – precyzując z pewną dozą poczucia humoru, że chodzi o łatwość przeglądania mapy w małym samochodzie), trwałości i odporności na warunki atmosferyczne (odpowiednia jakość papieru, laminowanie). Jedynie 7% odpowiedzi akcentowało korzystanie w domu lub w hotelu, a 15% uwzględniło zarówno użytkowanie kameralne, jak i na zewnątrz.

Najtrudniejsze okazało się pytanie o optymalną skalę mapy. Ustalenie ścisłej wartości budziło wątpliwości aż 53% respondentów, którzy zrezygnowali z wypełnienia tej rubryki lub dali ogólne sugestie, słusznie odwołując się do związków z czytelnością, rozległością danego powiatu i rozsądnymi rozmiarami arkusza. Konkretnie skale, wybrane przez pozostałe osoby, były bardzo zróżnicowane (wystąpiło wiele niepowtarzalnych odpowiedzi): 1:50 000 (17% odpowiedzi), 1:70 000 i 1:75 000 (po 4%), 1:85 000 (3%), 1:100 000 (9%), ponadto proponowano przedziały, np. 1:50 000–1:75 000 (1%). W następnym punkcie kwestionariusza dotyczącym osnowy matematycznej 38% uczestników ankiety doceniło przydatność siatki kilometrowej, a 15% – kartograficznej.

Analiza profilu tematycznego mapy zmierzała do wskazania składników treści, które powinny być wyeksponowane i przedstawione szczegółowo. Analogiczne do rozwiązania zaproponowanego uprzednio dla planów miast [Górski 2005], wyodrębniono 13 działów: 5 obejmujących elementy ogólnogeograficzne (przedstawiane głównie znakami liniowymi i powierzchniowymi) oraz 8 zawierających obiekty turystyczne i użyteczności publicznej (dominacja sygnatur punktowych). Respondenci wskazywali najważniejsze ich zdaniem składniki treści, akceptując dział w całości lub warunkowo

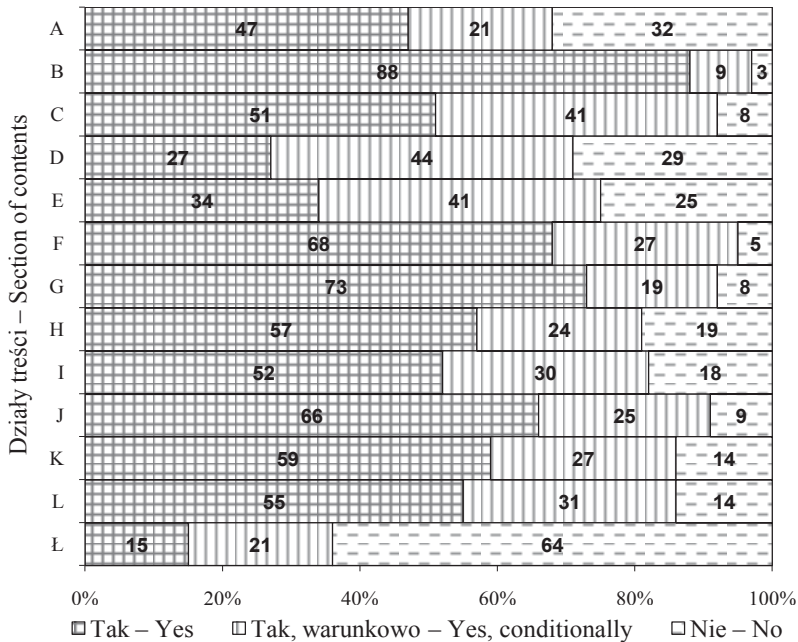
– z pewnymi zastrzeżeniami opisanymi poniżej; wystąpiły też własne, oryginalne propozycje. Ilościowe zestawienie odpowiedzi zostało przedstawione na wykresie (rys. 2).

Ankietowani zgłaszali następujące warunki i uwagi do poszczególnych działów:

- A. Podział administracyjny (granice miast i gmin): szczególne uwypuklenie graficzne jest zbędne, ewentualnie można wyeksponować granice powiatu, a także miast;
- B. Drogi: wyróżnione powinny być główne połączenia o dobrej nawierzchni (ponadto ścieżki rowerowe); opowiadano się raczej za klasyfikacją formalną (krajowe, wojewódzkie itd.) niż umowną (główne, drugorzędne itd.); zdaniem 14% ankietowanych powinny być dodatkowo opisane odległości między charakterystycznymi punktami;
- C. Koleje: przede wszystkim należy uwzględnić linie z ruchem pasażerskim oraz stacje i przystanki; oryginalne zalecenia dotyczyły starannego przedstawiania przejazdów kolejowych;
- D. Zabudowa: akceptowano pomijanie pojedynczych zabudowań i znaczne uogólnienie obrysu osiedli, ale z odróżnieniem rodzaju (mieszkaniowa, przemysłowa);
- E. Fizjografia: największe znaczenie przypisywano prezentacji lasów, wód i wszelkich obiektów chronionych, dopuszczano rezygnację z warstwicowego obrazu rzeźby terenu poza obszarami górskimi;
- F. Komunikacja (pozostałe elementy, np. lotniska, przystanki PKS, stacje paliw, parkingi): zalecano wybór ważniejszych obiektów;
- G. Baza noclegowa i obiekty wypoczynkowe (hotele, pensjonaty, schroniska, kempingi, gospodarstwa agroturystyczne): odpowiednie jest ogólne ujęcie, niekoniecznie ze szczegółową klasyfikacją, np. pod względem standardu;
- H. Gastronomia: proponowano uwzględnianie tylko charakterystycznych obiektów; w oryginalnych uwagach były akcentowane bary ze zdrową żywnością oraz usytuowane przy drogach; ponadto zasugerowano rozszerzenie tego działu o hipermarkety;
- I. Urządzenia sportowe i rekreacyjne (np. stadiony, hale sportowe, baseny, plaże, stadiony, ośrodki sportów zimowych): dostrzegano potrzebę ilościowej generalizacji treści;
- J. Atrakcje turystyczne: ograniczenia zmierzały do wyboru najsłynniejszych i najbardziej interesujących elementów; szczególną rangę przypisywano naturalnym i sztucznym punktom widokowym, zabytkom i różnego rodzaju szlakom turystycznym (np. oznaczenie poziomu trudności);
- K. Obiekty sakralne i kulturalne (kościół, kaplice, muzea, galerie, pomniki, miejsca pamięci): uznawano, że wystarczy pozostawić najbardziej znane obiekty; oryginalny był postulat rozwinięcia tematyki batalistycznej;
- L. Urzędy i instytucje (starostwo, urząd gminy, policja, szpitale, przychodnie, apteki, poczty, szkoły, nadleśnictwa): należy wyróżniać zwłaszcza placówki służby zdrowia oraz policję;
- Ł. Tereny inwestycyjne, większe przedsiębiorstwa, elementy infrastruktury (np. oczyszczalnie ścieków): ukazanie znaczących obiektów może być przydatne, służąc chociażby ułatwieniu orientacji.

Po zestawieniu działów treści w kwestionariuszu następowały zagadnienia odnoszące się do całokształtu prezentacji kartograficznej. W kwestii dokładności 24% respondentów opowiedziało się za precyzyjnym kartowaniem, natomiast aż 45% aprobowало znaczne uogólnienia, przedkładając czytelność nad kartometryczność w świetle przeznaczenia mapy; reszta (31%) nie udzieliła odpowiedzi. Biorąc pod uwagę złożoność formy graficznej, ankietowani uznali za lepsze znaki możliwie najprostsze (45%) niż rozbudowane

– obrazkowe (18%), pozostali ogólnie zaznaczyli w tym miejscu wagę pogłębioność przedstawienia (12%) lub nie dokonali wyboru (25%). W kolejnym podpunkcie odpowiedzi sugerowały utrzymywanie mapy w stylu raczej „swobodnym” – graficznie urozmaiconym, przystępnym i budzącym zainteresowanie odbiorcy (48%) niż „poważnym”, zbliżonym do mapy topograficznej (24%); w wielu ankietach (28%) pytanie zostało pominięte.

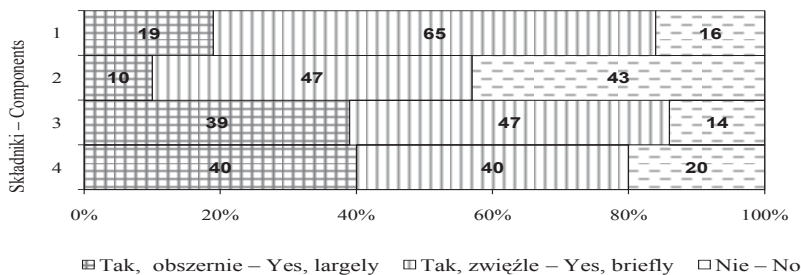
Rys. 2. Najistotniejsze składniki treści mapy – procentowe zestawienie wyników ankiety
 Fig. 2. The most essential components of map contents – percent comparison of the inquiry results

Zasadniczy rysunek mapy mogą uzupełniać kartony. Akceptacja dodatkowych map bez sprecyzowania ich tematyki znalazła się w 19% kwestionariuszy, natomiast w 20% wymieniono niewielkie, uproszczone mapy ukazujące główne szlaki komunikacyjne albo położenie powiatu na tle województwa, regionu lub kraju, a w 12% – przedstawienia wybranych obiektów w większej skali (wśród propozycji były np. fortyfikacje, zamki, parki, trasy turystyczne), ale aż 49% respondentów ustosunkowało się negatywnie do takich dodatków. Odrębne pytanie dotyczyło planów miast i wybranych wsi (np. gminnych i o znaczeniu turystycznym), które zyskały uznanie 22% ankietowanych; uwzględnienie samych miast (przynajmniej plany ogólne lub tylko centrum) doradzało 49%, a ograniczenie się do miasta powiatowego zaleciło 22%, zaś 7% uznało plany za zbędne.

Mapa powiatu rozumiana jako kompletna publikacja obejmuje nie tylko omówioną powyżej część kartograficzną, ale także komentarze i inne uzupełnienia. Na potrzeby ankiety zostały wyróżnione cztery rodzaje składników opisowych. Ogólnie respondenci skłaniali się ku umiarkowanemu rozwijaniu każdego z nich (rys. 3), według zasady „krótko,

ale interesująco”. Podobnie jak przy analizie działań treści rysunku mapy, ankietowani zamieszczali zastrzeżenia do poszczególnych składników:

1. Ogólny opis powiatu: przede wszystkim należy uwzględnić położenie i walory turystyczne, a także historię, natomiast mniej istotne są dane statystyczne, omówienie środowiska przyrodniczego i gospodarki; oryginalna propozycja dotyczyła zamieszczenia skorowidza miejscowości.
2. Charakterystyka poszczególnych miast i gmin: najczęściej proponowano ograniczenie treści do najważniejszych danych o miastach.
3. Informator adresowy, np. urzędy, służba zdrowia, obiekty kultury: zwracano uwagę na konieczność zadbania o aktualność informacji; przeważnie zalecano selekcję danych (tylko adres, telefon), chociaż znalazły się propozycje uwzględnienia takich szczegółów jak np. godziny otwarcia.
4. Opis szlaków turystycznych, zabytków, osobliwości: wprowadź te elementy decydują o atrakcyjności powiatu, ale mapa nie powinna przeradzać się z dzieła kartograficznego w przewodnik turystyczny.

Rys. 3. Najistotniejsze składniki części opisowej – procentowe zestawienie wyników ankiety
Fig. 3. The most essential components of the descriptive part – percent comparison of the inquiry results

Do składników uzupełniających, oprócz opisów, można zaliczyć ilustracje w postaci herbów miast i gmin, zdjęć zabytków i krajobrazu oraz ogłoszenia reklamowe. Ogólną aprobatę wszelkich dodatków tego rodzaju wyraziło 6% respondentów, 7% preferowało herby jako pewną ciekawostkę, 14% wołało zdjęcia, a 17% oba typy ilustracji. Większość była ustosunkowana niechętnie: 23% ankietowanych, zalecając zdecydowane ograniczenie ilościowe, stawiało ostre warunki zamieszczania (nie na rysunku mapy, nie dopuszczać do przytłoczenia i uszczerbku w czytelności), natomiast jedna trzecia odpowiedzi była absolutnie negatywna. Najczęściej i najdobitniej wyrażano ujemną ocenę wykorzystania mapy jako nośnika przekazów reklamowych; była to jedyna pozycja w całym kwestionariuszu, przy której znalazły się wpisy opatrzone wykrzyknikami i wiele zarzutów pełnych ekspresji: „reklamy szpecą opracowanie kartograficzne”, „spada renoma mapy”, „mapa staje się ulotką”, „to mapa czy panorama firm?”, ewentualnie uznawano ogłoszenia za zło konieczne (mogą wpłynąć na obniżenie ceny).

Ostatnie zagadnienie ankiety dotyczyło ogólnej kompozycji mapy. Sam układ całej publikacji zdaniem respondentów powinien być raczej luźny (43%) niż zwarty (oznaczający skrupulatne wykorzystanie każdego centymetra arkusza – 36%). W uwagach dotyczących rozmieszczenia treści zalecano wyłączenie przeznaczenie jednej strony na

zasadniczy rysunek mapy i legendę; dodatkowe składniki, uznawane za podrzędne, należy zamieszczać na odwrocie. Wyjątkiem mogą być kartony – plany miejscowości, które towarzysząc głównej mapie, doprowadzą do wyodrębnienia części kartograficznej zajmującej pierwszoplanową pozycję.

KONKLUZJA

Rozwój współczesnych map powiatów trwa już ponad dziesięć lat. Wiele powiatów doczekało się nawet kilku różnych opracowań, wznowienia również nie są rzadkością. Mapy można uznać za źródło ogólnych, wielostronnych informacji o danym powiecie, ze szczególnym wyróżnieniem oferty turystycznej. Publikacja kartograficzna służy zatem nie tylko prezentacji, ale i promocji powiatu. Każda mapa jest przynajmniej w drobnym stopniu opracowaniem niepowtarzalnym – o jej oryginalności decydują chociażby rozległość i układ przestrzenny powiatu.

Przeprowadzone badania ankietowe umożliwiły zestawienie najbardziej pożądaných cech mapy. W większości kwestionariuszy znalazły się dodatkowe komentarze respondentów. Wystąpiły zarówno wypowiedzi stanowcze, jak i o wydźwięku liberalnym – przypominające na przykład o zróżnicowanych potrzebach odbiorców mapy. Otwarta forma pytań znacząco podwyższyła pracochłonność opracowania wyników, ale pozwoliła zebrać oryginalne, interesujące uwagi i pomysły.

Ankietowani wyraźnie wskazali turystów jako głównych użytkowników i uznali, że mapa powiatu przede wszystkim jest wykorzystywana w terenie. Do przeprowadzenia szczegółowej analizy treści mapy została zaprojektowana modelowa struktura tematyczna obejmująca 13 działów, a ponadto czteroskładnikowy schemat części opisowej. W zakresie doboru treści rysunku mapy respondenci przejawili skłonność raczej do rozszerzania niż redukcji, co prowadzi do stwierdzenia, że przedstawienie kartograficzne powinno być możliwie najbogatsze, ograniczone jedynie względami czytelności. Ilościowe porównanie odpowiedzi świadczy o pierwszoplanowym znaczeniu dróg, kolei i innych obiektów komunikacyjnych, bazy noclegowej oraz atrakcji turystycznych. Wyłania się stąd komunikacyjno-turystyczny profil treści. Część opisowa powinna odznaczać się zwięzłością, a jej najwyżej cenionym przez ankietowanych komponentem okazał się informator adresowy. Biorąc pod uwagę uzupełnienia zasadniczego rysunku mapy, warto przede wszystkim uwzględnić kartony przedstawiające miasta. Dodatkowe składniki niekartograficzne należy wprowadzać z wielkim umiarem, szczególnie trudne do zaakceptowania okazały się ogłoszenia reklamowe. Ogólnie treść i kompozycja całej publikacji nie powinny być obciążane elementami umniejszającymi rangę przedstawienia kartograficznego.

Mapy powiatów są opracowaniami z natury różnorodnymi. Próby ujmowania zasad ich opracowania w sztywne rozwiązania wzorcowe są raczej niewykonalne, mogłyby zresztą hamować dalszy rozwój wydawnictw tego rodzaju. Trudno o uniwersalną i bezsporną koncepcję, ale można proponować pewne wyjściowe założenia jako podstawę do prac redakcyjnych, rozwijaną stosownie do swoistych wymagań stawianych danej mapie. Przedstawione wnioski z ankietowych wypowiedzi użytkowników map mogą posłużyć jako punkt wyjścia przy kształtowaniu merytorycznej wizji konkretnej mapy powiatu.

PIŚMIENNICTWO

- Dent B.D., Torguson J.S., Holder T.W., 2009. Cartography; Thematic Map Design. McGraw-Hill, New York, 15–16.
- Górski J., 2005. Propozycja zasadniczej treści turystycznych planów miast. Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej w Krakowie, 417, Geodezja, 21, 135–143.
- Górski J., 2006. Maps of Districts as a New Kind of Cartographic Publication in Poland. Reports on Geodesy, 2 (77), 153–160.

CONTEMPORARY MAPS OF POLISH ADMINISTRATIVE DISTRICTS IN THE LIGHT OF OPINION AND EXPECTATION OF USERS

Abstract. Maps of administrative districts may be regarded as one of the popular publications in Poland. These are commonly available and meant in the main for tourists; typical range of scale is 1:50 000–1:120 000. Since there are no standards of these maps, users remarks and views can be useful guidelines at the map designing. An opinion poll is a way to learn about them. Question of the general character, conditions of use, scale, scope of content, inset maps, descriptive part with additional components and layout were included in the inquiry form. In the presented paper, respondents' opinions are discussed (for instance, transportation and touristic contents seems the most important) with a quantitative summary.

Key words: map of district, map design, map users

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 20.12.2010

Do cytowania – For citation: Górski J., 2010. Współczesne mapy powiatów w świetle opinii i oczekiwań użytkowników. Acta Sci. Geod. Descr. Terr., 9(4), 17–26.